

4. táblázat
Megoszlás kitüntetésfajták szerint

	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.
Állami Díj	1 (0)	–	–	1 (0)	–	–	–	–	–
Széchenyi-díj	1 (0)	–	–	–	1 (0)	–	–	–	–
SZOT-díj	1 (0)	–	–	–	–	–	–	–	–
Magyar Köztársasági Aranykosz- orúval Díszített Csillagrendje	1 (0)	–	–	–	–	–	–	–	–
Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje	–	–	–	–	–	–	–	–	1 (0)
Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje	1 (1)	2 (0)	–	1 (0)	3 (0)	–	–	–	–
Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje	4 (1)	–	–	1(0)	1 (1)	1 (1)	–	1 (0)	1 (1)
Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt	1 (0)	3(1)	–	1(0)	2 (2)	–	1 (1)	–	1 (1)
Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt	–	3 (3)	–	–	–	–	–	–	1 (1)
József Attila-díj	–	–	–	–	1 (0)	–	–	–	–
Szentgyörgyi Albert-díj	–	–	–	–	1 (0)	–	–	–	–
Művelődés Szolgálatáért	–	–	–	–	–	1 (0)	–	–	2 (2)
Kiváló Népművelő	–	–	2 (0)	–	–	–	–	–	–
Szabó Ervin-emlékérem	10 (6)	10 (2)	7 (4)	4 (0)	3 (1)	2 (2)	2 (1)	3 (0)	16 (5)
Szinnyei József-díj	10 (5)	1 (0)	3 (1)	4 (3)	2 (0)	1 (0)	–	1 (0)	7 (4)
MKE-emlékérem	7 (3)	2 (1)	4 (2)	3 (0)	2 (0)	3 (2)	4 (2)	2 (0)	10 (6)
	37 (16)	21 (7)	16 (7)	15 (3)	16 (4)	8 (5)	7 (4)	7 (0)	39 (20)

A 4. táblázat a kitüntetésfajták rangsorában számol be az odaítélt kitüntetésekről. Látni lehet belőle: a magasabb rendű-rangú ordók csak csínján tévednek könyvtáros és szakirodalmi tájékoztatásbeli kollégáink mellé. S ha igen, jórészt más vonatkozásokban szerzett érdemekért. Mindez ismételtén azt bizonyítja: az állam, az állami szervek „szakmafontossági” sorrendje aligha felel meg a harmadik évezred kívánalmainak.

A kitüntetéseknek majdnem háromnegyed része, 74,1%-a igencsak szakmai érdemjel (Szabó Ervin-emlékérem, Szinnyei József-díj, MKE-emlékérem). A kolleginák az összesennél még magasabb arányban (76,1%) vannak rájuk utalva.

A bemutatottakon kívül kigyűjtöttünk a névtárból még további két jellemzőt is. Az egyik az egyetemi doktorátussal rendelkezők tisztességes arányát

mutatja (73 eset, az összes 53,7%-a, amiből 25 a „hölgyeset” 41%-kal). Belőle azt lehet kikövetkeztetni, hogy míg korábban csak az 1945 előtt végzetek tulajdona volt általában ez a cím, addig újabban a középnemzedék is törekszik megszerzésére.

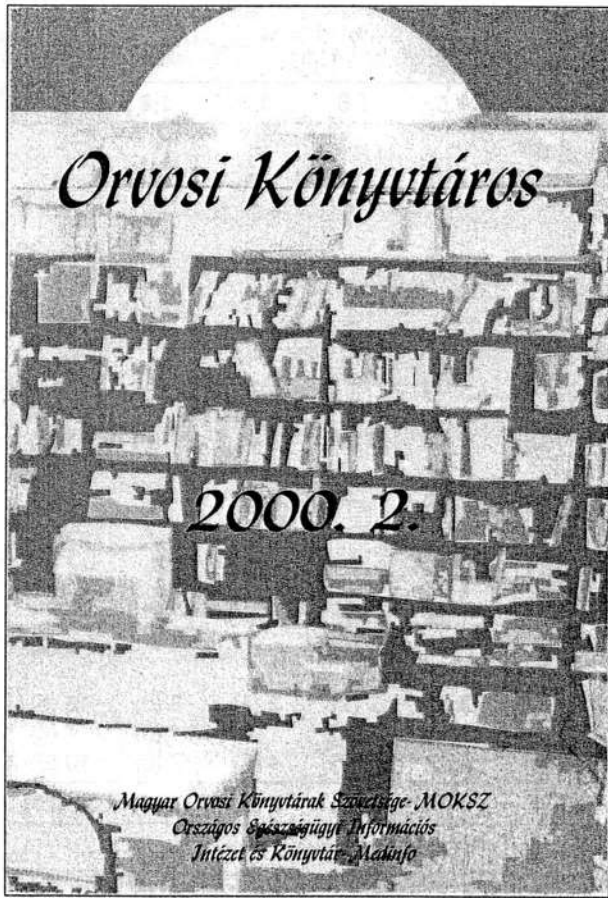
A következő – második – kigyűjtés arról tanúskodik, hogy a mintasokaságból viszonylag kevesen, mindössze 25-en (18,4%) haltak meg az elemzésbe „befogott” majdnem három évtized alatt. Ezek szerint igaza volt *Kőhalmi Bélának*, aki gyakran és szívesen hangoztatta: „A könyvtárosok sokáig élnek.” Hát legalább ez adatik meg nekünk, akik a kitüntetéspolitikában sem találtunk az állam különös figyelemben részesülő értelmiségi csoportjai között.

Futala Tibor

„Feltámadt” az Orvosi Könyvtáros

Most már mindegy: tetszhalál avagy hibernáltság miatt szünetelt-e hét éven keresztül az *Orvosi Könyvtáros*, a fontos az, hogy „feltámadt”, és a *Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége*, azaz a

MOKSZ és az *Országos Egészségügyi Információs Intézet és Könyvtár*, azaz a Medinfo negyedéves kiadványaként 2000 szeptemberében megkezdte soron következő pályafutását.

A 34. évfolyamával jelentkező szakfolyóirat e második startját a TMT szerkesztősége annál is inkább örömmel fogadja, mivel a némaság éveiben számos alkalommal nyitotta meg hasábjait az orvosi könyvtárügy témái, illetve szakemberei előtt. Istennek hála, egy gondtal kevesebb – mondhatni humorral az esetleges elérzékenyülésnek elébe vágva.

A régi-új kiadványon, akárcsak a hölgyeken, legelőször az elegáns ruha hívja fel magára a figyelmet. Ez a küllem a kapucsínó-barna és az enyhén citromsárga harmonikus szimbiózisára épül, úgy, hogy a szépen, jól olvashatóan szedett-tördelt hasábként „remekül érzik magukat” a nem hagyományos színű hordozójukon. És a borító első rektójáról se feledkezzünk meg: az egy némiképpen elvonatkoztatott könyvtári részletet tárgyal.

A belbecs felé haladva: a szerkesztőség elhatározta, hogy cikkeit-közleményeit rovatcímek alá rendezve hozza. Ez akceptálható elhatározás, amennyiben nem törekszik arra, hogy minden rovat valamennyi számban szerepeljen. Az igencsak igénybe venné a szerkesztést a „rovatmegtöltést” illetően. Ezzel párhuzamosan azonban törekedni

kell egy rovatcím-kontingens kialakítására, amelynek egyes tagjait akkor kell „bevetni” a lapba, amikor van mit alájuk sorolni.

A „rovatpolitikában” nem célszerű sem az elaprózás (pl. a Vendégségben és a Felhasználói szemmel, sőt még az Információtechnológia is tematikailag itt-ott egybecsúszik), sem a mesterkelt „egybeültetés” (mint az a Hírek, Képzés rovatban megtörtént). A Tallózó rovat nyilvánvalóan nem a Medinfóban „található folyóiratok referátumait” közli, hanem az ott található folyóiratok egyes cikkeinek referátumait. Bár az angol nyelv térhódítása, mint az áradó Tiszáé, a medicinában is megállíthatatlan, azért megkérdőjelezhető: kizárólag csak angol nyelvű egészségpszichológiai „topfolyóiratok” járnak-e a szóban forgó anyakönyvtárba. Euro-elkötelezettségük is megkívánná talán a „körösebb” tájékozódást.

Mi tagadás: leginkább a Nézőpont c. rovat nyerte meg tetszésünket. Ezen belül a bizonyítékokon alapuló orvoslásról írt két cikk. Mindkettő a nem szakemberek (ezúttal: könyvtárosok) tájékoztatására rendelt „magas szintű ismeretterjesztés” kategóriájába tartozik. Abba a kategóriába, amelybe a nem orvosi képzettségű könyvtárosoknak (a könyvtárosok többségének) olyannyira szükségük van. A második szám ezúttal könyvtárcentrikus „nézőpontjait” taglaló ugyancsak két dolgozatról mindössze két mondatot. *Csapó Edit* nem tehet arról, hogy az NKÖM továbbképzési rendszerről szóló teljesíthetetlen rendeletét kellett ismertetnie. *Beke Gabriella* helyében mi visszakértük volna a TMT-től az ide is leadott és itt is megjelent felmérési jelentést. Az ilyesmire a lapnak a jövőben ébren kell vigyáznia.

Minden szerkesztőség tudja, hogy általában „kemény dió” a stílusterések kiküszöbölése a kéziratokból. Nos, ezt az éppen ismertetett két lapszám is dokumentálja, minthogy közleményeinek – mondjuk – egyik fele a szakirodalmi közlés hűvös és sallangtalan kritériumait betartva készült, a másik pedig baráti-barátnői olvadékonyságban. Mi a szakirodalmi közlés stílusának maradéktalan érvényesítésére ösztönöznénk a szerkesztőséget. E megállapításból kiindulva nem bánnánk azt sem, ha az egyes számok beköszöntői kevésbé szívélyesek lennének. Inkább adnának átfogó tájékoztatást azok jellegéről és tartalmáról, azaz telibe találó címek alatt csigáznák fel az olvasó érdeklődését a várható szakirodalmi élmények iránt. Itt megítélésünk szerint a szerzők „urazásának”, illetve „asszonyozásának” nincs helye, mégha esetleg

vannak is erre külföldi előfordulások. (De annak sincs, hogy másokat „lemagdízzunk”.)

Még néhány további megjegyzés a lapról. Tetszik, mert praktikus, hogy a közlemények végén gyakran megtalálható a szerző elérhetőségi címe. Az sem kevésbé szimpatikus megoldás, ahogy a lap a különféle szakmai szolgáltatásokat propagálja: a nyomdailag sűrűn pettyezett barnaságból a fehér betűs szöveg olyatén módon veteti magát észre (mégpedig az igénybevételhez szükséges valamennyi adat megadásával), hogy nem „szemtelenkedik” az ember tudatába alpári toladóással.

Aki megnézi a borító első verzőjének alját, elolvashatja a lap „öndefiniáltságának” valamennyi fontos elemét. Így nincs semmi szükség az első lapoldal verzőjén szemünkbe ötlő küldetésnyilat-

kozatra, mivel lényegében fölösleges redundancia, és – hogy finoman fejezzük ki magunkat – exhibicionizmus. A küldetésnek némileg misztikus „stich”-je van: szakmánkat nem kell megfektetnünk vele.

A lap „elektronikus formában is elérhető a Medinfo honlapján”. Hogy a szerkesztőség egyébiránt sem szűkölködik a korszerű technikai környezetben, arról még a szerzői útmutató is tanúskodik.

Mivel az újraindulás szeptemberre, a szüret idejére esett, hadd fejezzük be azzal, hogy az Orvosi Könyvtáros egésében „kiforrni való” must. Minden bizonnyal nemes ital lesz hamarosan belőle. Ad multos annos.

Futala Tibor

Miért a könyvtárközi kölcsönzés és a dokumentumszolgáltatás a mostohagyerek?

Ötven évvel ezelőtt úgy gondolták, hogy mindaz, amit az az olvasó keres vagy kereshet, a helyi könyvtár polcain megtalálható, legyen az akár egyetemi, vállalati vagy közkönyvtár. Jóformán mulasztásuk beismerésének tekintették, ha valamit máshonnan kellett kérni, külön szívességnak is számított, és kisebb csodaszámba ment, ha a kért mű egy hét alatt megérkezett. És valóban kisebb csoda volt. Először is, a helyi könyvtár a kérést úgy kezelte, mint amit félre lehet, amíg a könyvtárosok jobban ráérnek. Azután, amikor a kérés végre eljutott a potenciális küldő könyvtárhoz, itt ugyanúgy hátrébb sorolták. Gyakran az derült ki, hogy nem tudják, vagy nem akarják kölcsönadni, és akkor az egész kezdődött előről egy másik könyvtárban. Ahelyett, hogy megpróbálták volna a felhasználókat kárpótolni a gyarapítási hiányok miatt, és kérésüket előnyben részesíteni, a várakoztatással tovább büntették őket. A felhasználók csak ritkán panaszkodtak, mivel nem ismerték a rendszer működését, és hálásak voltak, amikor végül kérésük teljesült.

Ennek egy része a rendszer hibája volt. A kéréseket csak postán lehetett küldeni, és csak nagyon sürgős esetekben telefonon továbbítani. A lelőhelyadatok elvben megfelelőek voltak, de sokszor pontatlanok (a kért folyóiratszám elveszett, vagy meg sem érkezett a jelzett lelőhelyre), és nem naprakészek. Ha a szolgáltatást térítés ellenében

nyújtották, a fizetés nehézkes és költséges volt; az egyes könyvtáraknak saját űrlapjaik és helyi szabályaik voltak.

A *National Lending Library for Science and Technology* (NLLST), a majdnem általánosan elfogadott formanyomtatványnak és fizetési rendszernek köszönhetően ezeknek a kellemetlenségeknek a nagy része megszűnt; a telex és a fax használatbavétele pedig gyorsította a rendelési folyamatot. De sok kérő és küldő könyvtár továbbra is vonakodott a rendeléseket sürgősséggel kezelni, hacsak ezt külön nem kérték. A közkönyvtárak nem verték nagydobra, hogy máshonnan is lehet kérni, és az olvasókat sem bátorították. Dokumentumok kérése más könyvtárból csak nyűg volt.

Eközben a kérések száma jelentősen megnőtt. Ez részben az NLLST szolgáltatásának tudható be, amely elsőként tudta a megrendeléseket gyorsan és nagy valószínűséggel teljesíteni. A jó szolgáltatás nyomán számos rejtett igény került elő (el- lentmondva annak az érvnek, hogy nem kell a szolgáltatást javítani, mert úgyszólván rá igény – nem volt igény, mert gyatra volt a rendszer). Megjegyzendő, hogy a kérések számának hasonló nagyságú növekedése megfigyelhető volt más országokban, pl. Hollandiában is, ahol nem volt NLLST, de tettek erőfeszítéseket a szolgáltatás érdekében.